

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četert leta 1 gl. 20 kr. V tiskarnici sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XLIII.

V Ljubljani, 3. prosinca 1890.

List I.

Za novo leto.

Mislil sem, kaj bi dal za novo leto, da bi bilo kaj sadu, pa ne najdem boljšega, kot je pomoček za dobro molitev. Prišla mi je v roko mala knjižica, kateri na čelu je deček, ki prav bogoljubno kleči in moli pred podobo, ki je na drevu priterjena: zraven drevesa rastejo prijazne lilije, v znamenje, kako blazega sadu rodi molitev tega pridnega dečka. Naslednji posnetek je odmenjen zlasti za mladino, pa tudi za nas odrasčene in stare, kateri še ne znamo dobro moliti. Kdor zmed nas bo živel danes-leto in kaj bolje molil, kakor do zdaj, bode znamenje, da ta novoletnica ni bila zgubljena. Tedaj na delo!

Dandanes se mladi učé po šolah mnogo reči za telesno življenje. Pri tem pa jim komaj ostane dovolj časa, naučiti se tudi kaj dobrega, ki je potrebno za dušno življenje. Zato naj ti bode naslednji spis nekaka šola, da bi se naučil tako moliti, kakor Bog zahteva, da naj se moli.

Ako se bodeš ravnal po teh naukih, boš imel že letos veselo in srečno novo leto, vžival bodeš že na zemlji sad lepe molitve: mir in milost božja se ti bo vselila v sercé; dosegel bodeš pa tudi v prihodnjem življenju večno veselje.

O molitvi sploh.

Katekizem te uči, da moliti se pravi, duh, serce povzdigati k Bogu. Reče se tudi: govoriti z Bogom. Samo z umom na Boga misliti, pa bi še ne bilo moliti. Pri kerščanskem nauku dostikrat na Boga misliš in o njem govoriš, n. pr. kedar se razlagajo resnice sv. vere, lastnosti Božje itd. Če pa hočeš moliti, moraš na Boga misliti in ob enem s sercem in duhom obračati se k Bogu, hrepeneti po Bogu, kakor si na

ptujem živeč otrok želi domu k očetu, k materi, ako zboli: on ne misli samo ona očeta, mater, ampak želi tudi pri njih biti, hrepeni tudi po domačiji, po ljubi materi, po očetu. Tako naj se trudi tudi, kdor moli, da med molitvijo biva s sercem pri Bogu. Čem bolj se to molečemu posreči, tem prijetnejša in bolj zaslužna bo njegova molitev pred Bogom. Vprašam tedaj, kaj je treba storiti, da se

prav moli?

Da se prav moli, mora telo in duša pomagati.

Nikar ne misli, da je nepotrebno, ako slišiš, da mora pri molitvi tudi telo sodelovati in pomagati. Bog je človeka tako vstvaril in mu ude tako vravnal, da mu sklepanje rok in klečanje ne dela nikakoršne posebne težave, da mu pa pomaga k posebni pobožnosti.

1. Pri molitvi tedaj roke sklepaj, to je, stegnjene perste obeh rok skupaj lepo po konci derži, derži pred seboj med tem, ko slonita komolca ob boku.

2. Pri molitvi se včasih kleči, včasih stoji, in sicer to po okoliščinah in kraju, kjer moliš. Pri molitvi pred jedjo in po jedi, pred šolo in po šoli in še v več okoliščinah, je navada stati: stoj pa pri tem mirno in imej sklenjene roke tako, kakor sem ravnokar povedal. Tu te moram podučiti, kako se mora prav pripogibati koleno in kako klečati. Kakor se pri jedi lahko spozna, kako obnašanje ima otrok, tako se vidi tudi na pripogibanju kolena, kako je kaj z njegovo pobožnostjo. Kako čudna pripogibanja kolena sem že videl! Zapomni si tedaj dobro, kako je treba prav pripogniti koleno. Leva noga mora terdno stati na tléh, desno nogo pomakneš malo nazaj

in koleno tako globoko pripogneš, da se dotakne tal. Ako pripogneš koleno v cerkvi, glej pri tem na oltar in misli na tam skritega Zveličarja.

Tako se priklanljajo vsi prav podučeni, pobožni otroci pred Bogom. V cerkvi moraš pomniti, da pred oltarjem, v katerem je sv. Rešnje Telo, se moraš s kolonom prikloniti, sicer pa se nakloni le z glavo.

Dalje je Bog človeka tako vstvaril, da zlasti klečé lahko posebno dobro moli. O tem ne bodem dalje govoril, ker sam dobro veš, da je res tako. — Če hočeš tedaj dobro, prav dobro moliti, poklekuj rad, zlasti v hiši Božji, ki je za klečanje najpripravnejši kraj. Ne smeš pa pozabiti pri povzdigovanji in kadar se daje blagoslov z Najsvetejšim, moraš gotovo klečati na obeh kolenih. Da moraš tudi sicer pri miru in tiho biti, se tako vé. Ako si v cerkvi raztresen radi nemirnosti svojega života in vnanjih počutkov, se bodeš doma ali kje drugje ravno tako malo zavedal Božje pričujočnosti. Če pa se čutiš navdahnjenega od svete tihote hiše Božje, in pričujočnosti, te duh pobožnosti tudi drugod nikdar ne bode zapustil, naj že kolikorokrat in kjerkoli moliš.

Še na nekaj te moram opomniti. Ako želiš navaditi se dobro moliti, daj, da bodeš včasih tudi sam in skrivaj molil. Veš, da je šel naš Bog in Odrešenik večkrat v samoto, ali na kako goro, ter da je ondi v nočni tihoti molil. Tudi nas opominja: „Ako moliš, pojdi v svojo sobico, zapri duri in moli na skrivnem.“ Ta samotna in skrita molitev je zato dobra in velike vrednosti, ker se človek ložej v duhu zbere, in ni v nevarnosti, da bi se hlinil.

V življenji sv. Alojzija se bere, da so ga večkrat pogrešali. Nihče ni vedel, kje da je; tu so ga našli za sobnimi vrati vsega zatopljenega v molitev. Kasneje, po prvem svetem obhajilu, videli so ga opravljati obhajilno pobožnost za kakim stebrom v cerkvi. Tu je molil dolgo časa nekako odmaknjen od družih ljudi, tako dolgo, da je naposled komaj vstal. Pobožni otroci vselej pobožno molijo po sv. obhajilu; posnemaj jih tudi ti, kakor te dobra misel spodbuja. Rad hodi v cerkev. Ako na primér stopiš v kako odperto cerkev in je malo ljudi pričujočih, čutil bodeš kmalu, kako dobro se dá na samem in skrivaj moliti.

Ako se nameri, da bi moral več ur čuti pri bolnem očetu, materi, bratih ali družih domačih, tedaj se ne kratkočasi z branjem kacic nečimurnih ali malo važnih povestic, temuč vzemi si molitvenik in moli v tihi noči; brez dvombe boš dobro molil in sam se bodeš čutil, kako

prijetno se dá moliti tudi delj časa. Ako pa si sam bolan in ne moreš zaspati, prični moliti in dobro bode tvoji duši.

Tudi zjutraj se dá dobro moliti, včasi zgodaj, kedar človek vstane, od spanja poživljen, kedar duh ni še prevzét in raztresen od dela in dnevnih skerbí. V resnici pobožni kristijani si radi prikrajšujejo spanje, ker s tem želé darovati dar Bogu in si ob enem dobiti časa, da morejo zarano dobro moliti in hoditi tudi ob delavnikih k sv. maši.

Vtisni si dobro v serce, da zunanje lepo še ni dovolj za dobro molitev. Tudi nepobožen, hinavsk otrok bil bi zmožen to storiti, vendar bi Bog ne imel nad njim nikacega veselja. Ti moraš moliti zarad Boga; ne zarad ljudi.

Bog je zgolj duh, in tedaj nima telesa, kakor ga imamo mi ljudje. Mi ljudje si moremo in moramo predstavljati Boga v duhu, na primér kakor sedečega v nebesih na prestolu, obdanega od angeljev in svetnikov, ki ga molijo in časté.

Predstavljaš si lahko Zveličarja, kakor pričujočega na oltarju, v tabernakelju v monštranci, v sveti hostiji.

Pri molitvi si lahko staviš pred oči tudi na križu visečega Boga in Odrešenika.

Zlasti ljubeznjive in priserčne so podobice Jezusovega Serca. Kako usmiljeno in milostno gleda na njih Gospod! Morebiti se ti pobožnost prav posebno vname, če misliš na presv. Serce Jezusovo.

Dobra predstava je, ako si misliš, kako Jezus vabi: „Učite se od mene, ki sem pohleven in iz serca ponižen,“ ali pa: „Pridite k meni, ki ste utrujeni in obteženi, jaz vas bom poživil.“

Sedaj ti bode jasno, zakaj nekteri lahko tako dolgo molijo, zakaj so pa nekteri tako nepoterpežljivi, ako jim je kake pol ure klečati in jim je vsaka maša predolga! Oni prvi so se naučili dobro moliti, vtopiti se popolnoma v Boga. Molitev, pogovarjanje z Bogom in njegovimi svetniki stori, da so nebeško misleči. Tako nebeško mišljenje je bilo mnogim svetnikom že v prvi mladosti lastno: tako na primér svetemu Alojziju, sveti Magdaleni Paciški, svetemu Bernardu in drugim. Že ta obličji vtisnjena jim je bila notranja bogoljubnost. Večkrat so prihajali součenci sv. Alojzija pred časom k šoli in so čakali pred vrati, da bi se veselili njegove pobožne zunanjosti, njegovega pobožnega obličja. Kedar so imeli iti k spovedi, so se radi ž njim razgovarjali in ž njim občevali, „ker so se tako vnemali k pobožnosti, sami postajali pobožniši in bolj goreči,“ kakor so sami pravili.

Nasproti so pa zopet otroci — s strahom mislim nanje —, ki se niso nikdar naučili od svoje matere prav moliti, in tudi v šoli ne. To so grozno merzli in mlačni otroci. Ne sv. maša, ne spoved jim nikdar serca ne ogreje! V svoji mladosti nikdar niso dospeli do prave pobožnosti. Pervo sv. obhajilo premení jim le za malo časa njihovo mišljenje. V poznejšem življenji pa jim serce prevzamejo pozemeljska razveseljevanja in časne skerbi; oni ne znajo prav moliti, ker se niso nikdar učili in nikdar v tem vadili. Dostikrat je zgodnja velika spačenost tega kriva. Zato so tudi merzli za cerkev, in do duhovnov; še pozdravljajo jih ne! Sploh, vsi neolikani in dervasti so v duhovnem oziru. Kako žalostna bode njih smert, kako grenek odgovor od vsega preteklega življenja!

Kdor ne moli dobro, zgubi polagoma veselje za molitev, kmalu ne moli nič več, zgubi tudi vero, — in kdor čisto nič ne moli in čisto nič ne veruje, ta gre po široki poti naravnost v pogubljenje.

P s a l m

za novo leto 1890.

Hvalite vse stvari Gospodove Gospoda; hvalite Ga od roda do roda!*)

Hvalite vsa ozvezdja Gospodova Gospoda; hvalite vsa osolnčja Gospoda!

Hvali vsa zemlja Gospodova Gospoda; hvalite vsa ljudstva po zemlji Gospoda!

Hvalite vsa kraljestva Gospoda; hvalite vsa gospostva Gospoda.

Hvali Avstrija Gospoda; hvalite vse njene dežele Gospoda.

Hvali Slovenija Gospoda; hvali vérna Kranjska Gospoda.

Hvalite vse višave Gospoda; hvalite ga hribi in berda.

Hvalite Triglav in Snežniki Gospoda; hvalite planine Gospoda.

Hvalita Pórezen in Blegaš Gospoda; hvalita Stari- in Mladi verh Gospoda.

Hvalita Nanos in Krim Gospoda; hvalite Kum in Gorjanci Gospoda.

Hvalite vse nižave in vsa polja Gospoda; hvalite tokave in brezna Gospoda.

Hvalite vsi potoki in reke Gospoda; hvalite vsa jezera in studenci Gospoda.

*) Sv. Duh v psalmih, posebno v peterih poslednjih, živo opominja, da hvalimo Boga, da naj ga hvalijo vse stvari, žive in nežive. Zakaj bi tudi „Danica“ za novo leto ne priporočevala te hvale? Sleherni pa vé, ako nežive stvari kličemo k hvali Božji, da se to tako umeva: naj mi ljudje Boga v teh stvaréh hvalimo.

Hvali Sava in Drava Gospoda; hvali Kerka in Kulpa Gospoda.

Hvali Blejsko, Bohinjsko, Cirkniško jezero Gospoda; hvalite vsa nad- in podzemeljska čuda Gospoda.

Hvalite vsa mesta in sela Gospoda; hvali Kras in samota Gospoda.

Hvali Ljubljana in Novo mesto Gospoda; hvali Idrija in Lož Gospoda.

Hvali Kranj in Loka Gospoda; hvalite Radoljica, Kočevje, Kamnik Gospoda.

Hvali Kostanjevica, Višnja gora Gospoda; hvali Metlika in vsa bela Kranja Gospoda.

Hvalite vsa svetišča Gospoda; hvali Šmarna in Sveta gora Gospoda.

Hvalite Brezje in svete Višarje Gospoda; hvali Jezero in Ljubno Gospoda.

Hvali Limbarska gora, Záplaz Gospoda; hvalite Dóbrava, Dravlje Gospoda.

Hvalite glavarji in vsi predstojni Gospoda; hvalite vsi poslanci in društva Gospoda.

Hvalite plemeniti gospodje Gospoda; hvalite vsi odlični in gospóda Gospoda.

Hvalite podložni in priprosti Gospoda; hvalite bogati in revni Gospoda.

Hvalite učeni in učenci Gospoda; hvalite vse višje in nižje šole Gospoda.

Hvalite vse nedelje in prazniki Gospoda; hvalite po dnevi, po noči Gospoda.

Hvalite doma in po cerkvah Gospoda; hvalite ga vsi stari in mladi.

Hvalite vsi spisi in knjige Gospoda; hvali Danica Gospoda.

Hvalite vsih stopenj duhovni Gospodovi Gospoda; hvalite živi in mertvi Gospoda; — sleherni duh naj hvali, časti, preselavlja Gospoda!

S—v.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Amerike. 10. grudna 1889. Ne zamerite, da Vam takorekoč nič ne pišem, ker si komaj pritergam časa toliko, da zamorem par verstic vreči na papir. Saj veste, da je težava s človekom, ako pride iz ene dežele v drugo, kjer je treba navade itd. stare šege sleči in se nekako preroditi v smislu dežele, v kateri živi. Tako se tudi mi počasi amerikanizujemo, ker evropejecem nasproti kažejo „amerikani“ ne preveč zaupanja, včasi jih celo prezirajo. Že so jim dali tudi lepa imena: „zelenci, zijala, mihelni, nazadnjaki, pijanci“ i. t. d. *) Človek se pa kar čez noč ne preleví; zatoraj je treba delati. — Poleg tega še učenje angleščine, spiritualne vaje vsak dan, in potem pa še učenje bogoslovja. Tako nam ne preostaja časa nič.

*) Tedaj tudi kosec psevdonarodnosti v Ameriki! Vr.

To samo mimogredé, ker moj namen danes je „prav za prav“ voščiti Vam sto sreč k Božiču in Novemu letu (sledé voščila*)

Toda še v nekem drugem obziru imam Vam voščiti obilno vspeha. Financministri sedaj sklepajo svoje račune in delajo proračune za prihodnje leto. Tako, mislim, tudi Vi, prvi kranjski „finančni minister“¹⁾ brez davkoplačevalcev.²⁾ Verjemite mi, da raje, kakor Vam srečo voščiti za pretečeno in želeti za prihodnje leto, raje, pravim, bi Vam poslal „par zelenih flik“; toda to mi bo še-le v par letih mogoče,³⁾ sedaj morate biti zadovoljni s srečo, katero Vam želim. In zlasti, da ne bi zabredli v take dolgove, kakor drugi evropejski finančni ministri.⁴⁾ Kakor slišimo, se na Kranjskem meša med narodnjaki. Dr. Mahnič vendar, kakor se zdi, ima dober pogled v slovenske zadeve.⁵⁾

V Ameriki se katoliška vera hitro širi. Stoletnica amerikske hierarhije v Ameriki se je slovesno praznovala v Baltimoru in tu se je pokazal velikansk napredek zadnjega stoletja. Kongres v Baltimoru je tudi mnogo k temu pripomogel, da se odstranijo lažnjive predsoje „praejudicia“, protestantov itd. proti katoliški Cerkvi. Eden glavnih predsodkov je, da ameriksni katoličani se ne dadó amerikanizirati, češ, da lastnija katoliške Cerkve in ameriksna lastnija se ne daste skladati in da toraj katoličani nikdar ne morejo postati izvrstni državljani, zlasti menijo, da so katoličani nevarni državni neomejeni svobodi, češ, da hočejo laško nadzorstvo vvesti, in zatoraj, če bi se zedinjene države pokatoličile, bi eo ipso ameriksna svoboda nehala in nastopil bi rimski despotizem.⁶⁾ Koliko dela, predno se ti predsodki umaknejo?

Mesca majnika ali junija mi bodo dali nekaj blagoslovov. Če bi bil na Kranjskem ostal, je res, bil bi eno leto naprej; toda tačas sem tukaj dva tečaja modroslovja absolviral, kar je tukaj neizmerne koristi, ko brezverci i. t. d. tisuče ugovorov kujejo proti katoliški Cerkvi.

Angleško govorim precej; drugač sem tudi zadovoljen in ne enkrat se še nisem pokesal, da sem šel sem. Bogoslovcev vseh skupaj nas je 25, med njimi, 5 Slovencev. B., K. v III. letu, B., J., V. v I. letu. Eden Slovencev je v modroslovji, eden pa še v latinskih šolah.

Še enkrat: srečo obilo k novemu letu in k praznikom od nas vseh!

Za novo leto.

Kak hitro je minulo leto!
Odplulo v večnosti morjé;
Kodilo — z radostjo pričeto —
Je mnogim srečo al' gorjé. —

* Prav serčna hvala za Vaše blage občutke! Bog poverni Vam in Vašim tovaršem stoterno vse dobro, kar meni voščite!
Vr.

¹⁾ sans Portefuille.

²⁾ Ma, jih ima prostovoljnih.

³⁾ Tudi to se lepo sliši.

⁴⁾ Bode obvaroval Bog in dobri prijatelji.

⁵⁾ Dobro ste pogodili.

⁶⁾ Nehala bi pač razuzdanost in nastopil blagi red, ako bi spolnovali božje zapovedi.

Še enkrat naš spomin nam razno
Odkriva radost, bôl in zló;
Serce šepeče pa bojazno:
Al srečno leto bo novó?

Bo blagor cvetja nam darilo?
Odperlo nam blaginski vert,
Al kliče nas nemilo
Od naših ljubih bleđa smert?
Bo li nesreča pokončala,
Kar drago nam je tu bilo?
Kaj serca bodo vse prestala
Zdaj v novem letu, — kdo vé to?

Ozrimo se zaupno, verno,
Serčno prihodnjosti v obraz,
Naj pride noč, nadlog stoterno;
Prišel bo dan in solčni čas:
On, ki zbudi pomladi cvetje,
Tolaži serca presladkó,
Bo v novem letu nam zavetje,
Ohranil naše, nas zvestó.

Radosl. v.

Razgled po svetu.

Rim. K božičnemu dnevju je zbor kardinalov po vsakoletni navadi papežu čestital, voščil mir in povdarjal edinomiselnost kardinalov s sv. Očetom pri veselih in žalostnih dogodkih. Sv. Oče so odgovorili, da čestitanje mirú je popolnoma primérno skrivnostim, ki se obhajajo, in stiskam, ktere jih tarejo.

Oziroma na zadnje besede so dalje opomnili, kako se povsod, posebno pa na Laškem in v Rimu zatira in tlači sv. Cerkev in njeno djanje, njeni duhovni, njena početja in njene vterjene pravice, to pa z vsimi pomočki, ktere navdaja človeška razuzdanost in potuha, ter bi Cerkev izrovali iz občinskega življenja ako bi to bilo mogoče. Borijo se sovražniki zoper vse naprave, ktere so vstanovljene za razširjanje sv. vere (Propaganda), ali pa za zljajševanje premnozih težav in stisk v človeški družbi (pobožne družbe in vstanove), ki jih grabijo, so jim tarča, v katero merijo, da bi se vsih teh naprav polastili in zaterli v njih versko in kerščansko lastnijo. Nič ni presiljeno, ako se reče, da ta borba je naravnost zoper Boga, ki Njega na maščevanje izklicuje (bolehanje po vsi Evropi); to je razdražena borba, ki ne prizanaša ničimur, ki bi rada delo Odrašenikovo razdjala in zaterla. Odveč bi bilo, pravijo namestnik Kristusov, bolj natanko pojasnovati, kako se dan na dan bridkejšje pogreša prava prostost in samostojnost, ki je neogibno potrebna za pino zverševanje apostolske službe.

Pri tem zunanjem nemiru od strani naj večih sovražnikov, pač ni družega želeti, kakor notranjega mirú, kakoršnega je oznanoval Bog o Zveličarjevem rojstvu. Ta mir, dokler Bogu ne dopade, sovražnike ponižati in potreti, je vsaj znotraj, v naročji katoliške družine, ktera se ohrani s pomočjo edinih misel udov s svojo glavo. Ta edinost vernikov s papežem je pa sama na sebi naj boljši jéz zoper potuhnjene napade sovražnikov (n. pr. v

zvičajnih prostomišljaških listih in knjižurah), in duhu v naj hujših viharjih daje nepremagljivo serčnost.

Ta edinost je pa velika dobrota, da je namreč katoliško ljudstvo v terdi zvezi s svojim duhovnim pastirjem in po njem pa v zvezi z naj višjim pastirjem in apostoljskim Stolum. Potrebno je to zvezo še bolj tesno sklepati in tako vterditi, da se ne more več razrešiti; potrebno tudi je vernike h kerščanskemu življenju zavračati. V ta namen obetajo sv. Oče, da bojo kmali v novem pisanji vernike podučili, v koliki nevarnosti so njih velike dolžnosti in s tem njihovo zveličanje, ako bi jih ne spolnovali. Te dolžnosti ob kratkem naštevajo, in so: Ljubezen do sv. Cerkve, ki presega vse svetne reči in se mora v djanji skazovati (ne, da bi n. pr. kaka narodnost bila nad vero in sv. Cerkev); očitno in serčno spoznavanje, terjenje sv. vere, ki nam jo je Bog zastonj dal; bramba in razširjanje sv. vere, kolikor je posameznim mogoče; popolna podložnost vernikov do posvečenih pastirjev in vzajemna ljubezen med seboj (v koliki pogubljivi zmoti so tedaj tisti, ki mislijo, da so tako sami svoji, da duhoven nima nič z njimi zapovedati, dasiravno so kerščeni!)

K sklepu budijo sv. Oče, da naj verniki zlasti v teh dnevih zveličanja bolj goreče molijo za velike potrebe sv. Cerkve k Njemu, ki je svet in pekel premagal, da bi v teh hudih stiskah neprecenljivih darov svoje zmage nas deležne storil. —

V svojem božičnem nagovoru so sv. Oče izrekli tehtne besede: „Vse preraznotere katoliške naprave, od tistih, katerih pravi namen je razširjanje in ohranjenje sv. vere na zemlji, do tistih, ktere so bile ustanovljene za zljajšanje številnih hujav v človeškem družbinstvu, so odločene za napad s tem namenom, da se jih bodo polastili in jim ugrabili verski in kerščanski značaj.“ Kako da ima celo velik del državnega zbora strah pred takim ropom, priča to, da se je tako malo poslancev vdeležilo, ko je bila tista nezdušna postava sprejeta. Framasonu Crispiju se je zelo mudilo s to postavo, pravi eden dunajskih listov, ker pozneje bi še kupčka skerčenega parlamenta („achtelsparlament“) ne bil mogel skupaj spraviti. Crispi se togotí, ker rad bi bil videl, da bi smertno sodbo čez pobožne naprave (Opere pie) bila izrekla prav bohotna večina; zdaj pa mora videti, da tudi še prav malo število izvoljencev njegove grabežne politike se pri tem ni z veseljem vdeležilo. Kako prekanjeno je to grabeštvo, kaže konečni členek te postave. Izhaja se namreč na to, da v prihodnje ima vlada polno določivno pravico čez vse denarje, kateri so v poslednji volji odločeni za kak pobožen namen. Testatorju bi nič ne pomagalo, ko bi n. pr. tudi pristavil: „Ako bi se zapuščina ne imela obrniti v imenovani namen, pripada mojim naravnim dedičem.“ Tudi v tem primerljeju si vlada po oni grabežni postavi prideržuje pravico, kako naj se lastina oberne („verfügungsrecht“). — V tem imajo konservativci jasno spričalo, kakošna je tista svoboda, ki jo obetajo liberaluhi in framasoni, — kako prekucuhi spoštujejo lastino in premoženje družin. Vlada, ki tako sega v družbinsko lastino in premoženje, očitno kaže, da ji klenka! Tako pa tudi je. Po Laškem je revščina in stradež; po mnogih krajih ni dela in ne zaslužka; ne denarja, ne zaupanja. Pri vsem tem pa framasoni škilijo po Trentu, Terstu

in adrijanskem obmorji! Tu bi se dalo še kaj poigrabiti!

Trapisti v Natalu (Dalje.) Po pravici obračali so očetje trapisti tudi v tem misijonu svojo največjo pozornost na vzgojo mladine, ki se na ta način odtegne škodljivemu vplivu občevanja s pogani, ter se vzgoja v kerščanskem duhu. Zavod za dečke ima tri dele. V oddelek, ki verdeva živino, v rokodelske učence in v šolarje. Pervi so 12—16letni dečki, ki gonijo živino na pašo in opravljajo razna poljska dela. V samostanu dobivajo obleko, hrano in stanovanje, ter vsak mesec plačilo 6—8 štirilingov, katere pa morajo izročiti starišem. Samostansk brat, kateri jih tudi po noči nadzoruje, navadi jih najpotrebnejših molitev in dolžnosti vsacega kristijana. Vsak dan prihajajo zjutraj in zvečer, v nedeljo pa še večkrat v cerkev, in opravljajo tudi posebne pobožnosti, n. pr. meseca maja itd. Ako je kateri teh posebno nadarjen prestopi lahko v jednega ostalih dveh oddelkov. Na drugem mestu so rokodelski učenci. Glavni namen zanje je, da se nauče kacega rokodelstva. Dobrih mojstrov ne manjka, ker so v mariannhillskih trapistih zastopani ne le vsi nemški rodovi, temuč tudi skoro vsa glavnejša rokodelstva: stavbenški, kamnoseki, zidarji, tesarji, mizarji, kolarji, kovači, kleparji, ključavničarji, čevljarji, krojači, peki, mlinarji, tkalci, barvarji, tiskarji, knjigovezi, bučelarji, strojarji, pivarji, nogovičarji, izdelovavci orgelj, še celo švicarski planšarji, razun teh veliko število vertnarjev in poljedelcev. V šolo hodijo rokodelski učenci le kot na postransko opravilo. — Za temi pridejo šolarji. Le-ti obiskujejo šolo vsak dan poltretjo uro, ostali čas, to je od 8—11 dopoldne in od 2—4 popoldne so tudi oni v delavnicah. Pri tem se ravnaajo trapisti po sledečih vodilih. Pervi č dobe vsi z malo izjemo poduk zastonj, hrano, posteljo, stanovanje, knjige, in orodje, ravno tako šolarji, kakor tudi rokodelski učenci. Šolarji dobivajo tudi obleko zastonj, rokodelski učenci pa le, če so popolnoma ubožni. Dečki, ki hodijo vsak dan domú, dobivajo samo poduk zastonj, v spodbujo starišem, da naj otroke popolnoma menihom prepusté. Razun tega se tudi ni ž njimi sklenila nikaka pogodba. Otroci vsak dan lahko zapusté samostan in tudi trapisti jih lahko odpusté, če se slabo obnašajo. Drugič imajo ubogi prednost pri sprejemu, po svetopisemskih besedah: „Ubogim se oznanja evangelij.“ Sin bogatega naselnika se le sprejme, če je še prostor in plača odškodnino za hrano, posteljo in knjige. Tudi ne odločuje barva ali vera. Vsi dobivajo vse reči enakomérno, naj so že pogani, mohamedanci, protestantje ali katoličani, belokožci ali ne, Angleži ali Holandci, Nemci ali Italijani, Indijani (coolie) ali Kafri. Prenočujejo v isti spalnici, dobivajo iste jedi, jedó pri isti mizi in sedé na istih šolskih klopéh. Samo kaferski dečki, ki se vsak dan povračajo v svoj kraal, sedé na posebnih prostorih, ker se njihova snažnost ne da dovolj nadzorovati. Ko se kak deček v zavod sprejme, se najpervo v kopelji dobro opere in očisti neznanske nesnage. Zatem dobí novo obleko in dalje se prav marljivo skerbi za zderžanje snage. Vedno skazova enakopravnosti je v južni Afriki zlasti zato velike važnosti, ker se ondi med evropejci, ki se zovejo kristijane, povsod kažejo nasprotni nazori na naj ostudnejši način. To je gotovo največja ovira pri spreobračanju domačinov. Nič nenavadnega ni, da evropejski otroci v mestih

brez kazni mečejo v mlade in tudi stare Kafre kamenje in blato, jih tolčejo po obrazu, ter jih terpinčijo še na druge načine iz same preširnosti. Take misli imeli so v začetku tudi oni beli dečki, katere so sprejeli v samostan. Menili so, piše p. Frančišek, da je njihovo glavno opravilo, zmerjati mlade kafre, ter nanje metati kamenje. Toda oprostil sem jih precej teh ščg, ker sem veleval jim dati samo kruha in vode, ter jim zagrozil tudi s palico. Pri vsaki priložnosti se odločno zaterjuje ravnopravnost in tudi praktično zveršuje, in sicer tako, da tudi stariši to opazijo. Tako so na primer pri procesiji sv. Rešnjega Telesa hodili spredaj vedno kaferski dečki. V sneženobelih hlačah in rudeče obrobjenih suknjicah bili so najzanimivejše vsega sprevoda. V črnem obrazu se je svetila belota očes in lesketali so se svetli zobje med širokimi rudečimi ustnicami, in čudovito so se razlikovale černe gole roke in noge od belega platna. Častno mesto pri Najsvetejšem imela sta tudi dva kaferska dečka, ki sta nosila v svojih črnih rokav dva bela limbarja. Dva druga sta v rudečem talarji in belem koreteljnu z rudečim ovrtnikom držala rob plašča, ter spremljala pred nebesom prečastitega g. opata, ki je nosil Najsvetejše. Kako so se veselile černe matere in očetje bili ponosni na svoje dečke! (Konec nasl.)

Časniček. V Holandu je sprejeta šolska postava, ktera dopušča podporo tudi za kat. šole v tej protestantski deželi. — Knez nadškof Schönborn naznanja vernikom, da hoče popotovati v Rim, in jih opominja, da naj se ne udeležujejo preslavljanja nesrečnega krivoverca Husa. — Profesorji na novi univerzi v švicarskem Freiburgu se dominikani iz Nemčije, Francije in Anglije. — Sv. Oče so 30. grudna v konzistoriju v Rimu podelili kardinalske klobuke nadškofom iz Pariza, Drage, Lijona, in poterdili več škofov. — Sv. Oče Leon XIII so v lastnem pismu čestitali portugalskemu novemu kralju Don Karlosu h kronanju 28. grud. — Bolezen hripavka je nova šiba, ki se širi po vsem svetu; začela je biti nevarna in silo ljudi napada. V Parizu je nekaj vojakov umerlo za to boleznijo; tudi po ameriškanskih zedinjenih državah se širi, v Novem Jorku jih je bilo več stotin.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec januarij (prosinec.)

a) Glavni namen:

Prištetje blažene Margarete Marije Alakoške med svetnike.
(Spis poterjen in blagoslovljen od sv. Očeta Leona XIII.)

18. septembra 1864 je bilo v Rimu nad krasnim vhom v sv. Petra cerkev sredi plapolajočih zastáv zapisano:

Kristusu, našemu Bogu, Sinu večnega Očeta, čast in hvala, da je svojega naj višjega duhovna navdihnili, da je devico iz reda sv. Frančiška Saleškega povzdignil do časti blažene, Marjete Marije, ki je ljudem odkrila zaklade presv. Serca.

Res da, kakor se je poprej govorilo, tako se je tudi zgodilo: nad svetinjami blažene Marjete Marije se je vzdignil prestol Jezusovega Serca. Prav posebno

od tega dne dalje moramo desetletja šteti, v katerih je Serca Jezusovega pobožnost bolj napredovala, kakor poprej v stoletjih. Omenimo le romarskih vlakov v Paray-le-Monial na grob blažene; omenimo le, da je 1875 Pij IX vesoljno Cerkev posvetil božjemu Jezusovemu Sercu, omenimo le različnih slavnosti, ktere smo od tedaj v čast Sv. Serca obhajali; kako je pač vse to pospeševalo to pobožnost, kako je vse to v nemalo za to pobožnost.

Smelo se je pa tudi obilo, obilo milosti pričakovati. „Kadar koli se resnično,“ je rekel pri ti priložnosti izverstni kardinal Pie, „služabnik ali služabnica božja najde, počeščen z nalogo, omiloščen z razodenjem, ki se ozira na javni blagor, naj se že po tem pobožnost množi, kerščanski uk razvija, o potem je cerkveno določilo, ki javno češčenje dovoljuje ali zapoveduje, dogodek pervega reda; gotovo, v versti dogodkov iz cerkvene zgodovine se težko kateri najde, ki bi krepkeje vpljival na duše, ktere navdaja res kerščansko mišljenje.“

„Slava blažene Marjete Marije je nam draga, ker je slava naj lepše in naj svetejše duše, ktero je Bog zadnji čas obudil.“

„A ta slava je za nas še večje važnosti; slava je to pobožnosti k Jezusovemu Sercu, ki za prihodnost ima še večjo veljavnost, kakor jo je imela do sedaj; slava blažene tedaj je prav za prav slava tega Serca samega.“

In vendar je bilo razglašenje za blaženo 1864 le prvi korak, je dovoljenje, da se smé blažena javno častiti, in je tedaj kakor vsako dovoljenje v marsikterem oziru omejeno. Če je že tedaj ta prvi korak bil tako velikanski korak v napredku one pobožnosti, ki je našemu sercu tako draga in na ktero je navezana obljuba, da bo oterpnjeni svet zopet oživila; potem pač smemo od slovesnega razglašenja blažene Marjete Marije za svetnico še veliko več pričakovati. Ko se to zgodi, takrat bo naš višji voditelj in nezmotljivi učitelj sv. Cerkve slavo te izvoljene neveste Jezusovega Serca tje do skrajnih mej naše zemlje oznanil ter njeno češčenje vsem za dolžnost naložil.

Ta najvišji voditelj in učitelj sv. Cerkve, Leon XIII, sam ne želi ničesar bolj, kakor da bi mogel prej ko prej to storiti. Saj nam je on sam določil ta namen; on sam namreč je, kakor sicer tudi sedaj od njemu predloženih namenov, ravno tega zaznamoval, on sam je enkrat (1881) v pogovoru z otenkim škofom rekel, da vsak dan moli k blaženi in da upa doživeti tolažbo in čast, odlikovati jo z naj višjo častjo, ki se deli na zemlji.

Kaj naj tedaj storimo, ali kaj moremo soriti? Moremo in moramo moliti, da Bog blaženo z onimi čudeži odlikuje, ki so potrebni, da Cerkev v čednosti odlične služabnike in služabnice Božje kot svetnike javno in sploh vernikom predstavlja v češčenje. Da Gospod sam svojo voljo z jasnimi znamenji naznani, da On sam poveljča one, ktere naj mi po njegovi volji častimo, to naj namerava splošnja, verna, zaupna, in vsezmožna molitev, in k temu dosti glasno čas opominja.

Saj bo letos 17. oktobra 1890 200 let, kar je blažena Marjeta Marija Alakoque pobožno v Gospodu zaspala. Samo ob sebi se umeva, da se v Paray-le-Monial-u in drugod zaradi tega delajo priprave za velike slovesnosti. A vse naj bi ostalo daleč za mi-

lostjo, za katero prosili smo že s početka leta prvi mesec odločiti, za katero hočemo potem skozi celo leto goreče, goreče moliti, dokler ne bomo uslišani. Potem blažena ne bo le deležna samo naj višje časti, ampak potem se bo skoraj popolno izpolnila njena serčna želja, da presv. Jezusovo Serce vedno in povsod in vsi ljudje hvalijo in ljubijo.

Sveti Oče hočejo! Sveti Oče hočejo, da molimo v namene, ktere svetu naznanja skoraj 30 listov presv. Jezusovega Serca v različnih jezikih, da bi se ne le dva ali trije, ampak milijoni združili v molitvi. Teh mesečnih namenov, v ktere obrnimo vsakdanje darovanje, vsakdanji odstavek rožnega venca in sv. Obhajilo, sv. Oče niso le odobrili in blagoslovili, ampak sami odbrali in določili. Vsem onim, ki molijo na ta namen, podeljujejo sv. Oče svoj blagoslov in odpustek 100 dni za vsako dobro delo, katero opravijo udje molitvenega apostoljstva v ta namen.

Sv. Oče hočejo! to veljá še posebno o namenu za mesec januarij 1890, ker se vjema s posebno pobožnostjo in s posebnim nagnjenjem njihovega Serca.

b) Posebni nameni:

- 8. S. Severin. Cesar avstrijski in njegove dedne dežele. Cerkev na Bavarskem. Važne redovniške zadeve.
- 9. S. Peter škof. Sveta véda in poprej katoliške visoke šole. Šolsko vprašanje in njega prvi bojevnik. Mnogo učiteljev in učiteljic.
- 10. S. Peter Urseel. Da bi se zbudil med bogatini in plemenitimi kerščanski duh, posebno duh dobrotljivosti. Veliki vradniki. Več vdov in sirot.
- 11. S. Palemon, opat. Da bi se odpravila grešna predputna razveseljevanja. Več redovniških prednikov in njim izročeni. Važne stavbinske zadeve.
- 12. S. Ernest. Delavna ljubezen do bližnjega. Jéče, kaznilnice, zavetišča. Mnogo prav zapuščenih in hudo skušanih.
- 13. S. Veronika Binasko. Gojitev notranjega življenja. Težavne zadeve v poklicu. Mnogo mladih ljudi, ki so v nevarnosti.
- 14. S. Hilarij. Prostost sv. Cerkve in popolno končanje kulturnega boja. Dobre volitve. Važno, znanstveno podjetje.
- 15. S. Pavel pušč. Beg pred svetom in grešno priložnostjo. Misijoni in duhovne vaje. Mnogi hudo skušani.

(Dalje nasl.)

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.
V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Po nedolžnem preganjan in stiskan se priporoča za pomoč brezmadežne Device Marije, sv. Mihaela, sv. Antona Pad., sv. Jožefa, sv. Frančiška, da bi na prošnjo teh mogočnih pomočnikov bil rešen stisk in rok sovražnikov. Po uslišanji hoče očitno zahvalo naznaniti. — Bolna oseba za zdravje. —

Prav zelo neprijetna zadeva, da bi se na priprošnje N. lj. Gospé presv. Serca, sv. Jožefa in sv. Antona Pad. brez težav in srečno rešila po Božji volji. — Zena priporoča obdivjanega moža za pomoč in spreobrnjenje. — Brat priporoča bolno sestro za pomoč.

Zahvale

Priporočil sem se v „Zgodnji Danici“ v molitev M. B. Devici in sv. Alojziju, da bi stopil v zaželeni stan. Ta moja želja se je spolnila — ne morem si drugač misliti — kakor na priprošnje M. B. Device in sv. Alojzija, O. Marija, Pomoč kristjanov in sv. Alojzij, angeljski mladenec, bodita mi še za naprej priprošnjika!
 A. P.

Listek za raznoterosti.

Iz Ljubljane. Škofijski list št. 11 ima dve obširni prilogi. V tej številki so naslednje tvarine: Pismo Leona XIII o Rosminianskih zmotah. Nagovor od 24. majnika 1889. Pismo sv. zbora za obrede oziroma svetinje sv. Križa pri škofih, da naj jih iziročujejo naslednikom in: Formula benedicendi scapulare B. M. V. de Monte Carmelo. — Postava plači in pokojninah bogoslovskih profesorjev. — in postava za remuneracijo in stalne plače katehetov očitnih ljudskih šol na Kranjskem. — Nekaj o črni vojski. — O družbah zmernosti itd. — V prilogah št. 6 in 7: Diplomatarij. — Stare pisane mašne bukve z dostavkom o sekvencijah. — Doneski k zgod. zvonarjev in zvonov po Kranjskem. — Die Klöster in Krain. — Škofijski list stane 3 gld. in pošilja se v kn. škofijsko pisarno.

Presvitli cesar so častnemu kanoniku p. n. gosp. dekanu Martinu Skubic-u podelili viteški križ Franc Jožefovega reda. Ravno poslednjo jesen so verli gospod prav slovesno obhajali svojo zlato mašo, h kateri se to odlikovanje prilega kakor slavno sklepno čestitanje. Slava!

Novo družbe treznosti so vstanovljene v duhovnijah: Sv. Jakopu ob Savi, v Stari Loki; v Ratečah Radoljiške dekanije, in Javorji, Lit. dekanije. Te 4 duhovnije so si izvolile za popolni odpustek praznik brezmadežnega spočetja M. D. (8. grud.), in za odpustek 7 let in 7krat 40 dni praznik sv. Jožefa.

Časniki priporočevanja vredni v Ljubljani: „Slovenec“ kot dnevnik; „Novice“ kot gospodarski in politiški tednik; „Danica“ kot cerkveni tednik, „Domoljub“, izversten list v vsakem oziru (cena samo 80 kr. na leto); „Dom in svet“ za bolj odraščeno mladino, zlasti šolsko; „Vertec“ zamale; Keržičev „Detoljub“ s prilogami, posebno listič za mlade in stare, in „Duhovni pastir“ za pridigarje. Pohujšljive časnike pa pisati in razširjati je tako greh, kakor ljudem s strupom zaudajati, jim mišico trositi v jed ali pijačo. „Peče, peče!“ bodo javkali taki pohujšljivci da bi le ne bilo prepozno.

Ss. 3 Kraljev dan bo ob 5ih zvečer božični oratorij v Marijanišču.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Razpisane so naslednje duhovnije: Hoterdešica, Bela cerkev, Rudnik in Dob. — Kanoniško vstanovljena sta čč. gg.: Jak. Tomelj župnik v Ambrusu, (8. grud.) za Čemšenik,

in Jož. Lavrič, duh. pomč.: v Žireh (18. grud.) za Ambrus. — Č. g. Greg. Jakeljnu je podeljena župnija Goriče, in č. g. Karolu Jančigarju župnija Doberniče. — Č. g. Karol Kurent je šel s Črnega verha administr. v Podlipo, in č. g. Jož. Parubski s Spod. Loga za adm. v Koprivnik; č. g. Franc Zorc, duh. pomč. v Trebelnem, za adm. v Črni verh. — Prestavljeni so čč. gg.: Jan. Volks Čemšenika v Trebelno; Fr. Pavlin iz Kroepe v Kamno gorico; Jan. Oblak iz Škofje Loke v Žiri.

Cicero pro domo sua.

Mnogim na njih draga voščila.

Čitatelji, pisci, naročniki,
Naši vsi prijatelji veliki:
Srečo, zdravje na tem svetu
Bog Vam daj v nastopnem letu!
In dijakov vsi „mecení“,
Ljudoljubi nam blagréni:
Cveti Vam vse sreče cvét
Prav do naj poznejših lét;
Dar, ki ga delite zdaj,
Vam odpiraj sveti raj.

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: Nekdo 2 gld. — Č. g. kapl. Jern. Zupan 3 gld. — Č. g. župnik Ign. Podobnik 2 gld. — Prečast. g. zlatomašnik Ant. Namrè 3 gld. 40 kr. — Gosp. Fr. Silvester 2 gld. — Č. g. adm. Tom. Potočnik 3 gld. — Milgsp. stoljni prošt dr. Leon. Klofutar 5 gld. — Čast. g. župnik Ant. Jamnik 11 gld. 80 kr. — Preč. g. dek. Jož. Kogej 2 gld. — Iz Št. Vida neimen. 5 gld. Čast. g. župnik Jak Dolenec 5 gld.

Za sv. Detinstvo: Č. g. J. Kogej, dekan v Idriji, v imenu neimenovane dobrotnice, 30 gld. — Č. g. S. Zupan, nunski kateket v Loki, 25 gld. — Č. g. A. Jemec, kaplan v Senožečah, 10 gld. — Č. g. J. Skvarča, kurat v Budanjah, 7 gld. — Nekdo 1 gld. — Iz Zaljne po č. g. župniku 17 gld. — Č. g. župnik Fettich-Frankheim iz Št. Jerneja 6 gld. 90 kr. — Č. g. župnik Ign. Podobnik 6 gld. — Za sv. Detinstvo 60 kr. (in za štiri druge misijone po 50 kr.) skup 2 gld. 60 kr. vse „Detetu Jezušku na čast.“

Za Marijanišče: Č. g. kat. Sim. Zupan 7 gld.; samostan nunski v Loki 2 gld. — Velečast. g. Janez Fajdiga, c. kr. morn. kapl., 100 gld. — Čast. g. kapl. Andr. Kalan 50 gld. — Gèna. Ivanka Zakotnik 10 gld.

Za razširjanje sv. vere: Č. g. S. Zupau, nunski kateket v Loki, 35 gld.

(Drugi dar. prih.)

VABILO

k naročilu na

„ZGODNJO DANICO“

za leto 1890.

Visoko na podnebji sije prijazna zvezda zgodnja danica, še vse lepše sije v nebesih nebeška danica — Marija Devica: po slovenski zemlji pa želi blagréno sisanje razširjati še nadalje naša cerkvena danica. Tri in štirideseti tečaj ima nastopiti z novim letom s pomočjo Božjo in s pripomočjo blazih prijateljev, naročnikov in pisateljev v bližinji in daljavi. Delavni načert in značaj „Zgodnje Danice“ je znan. Zanimivih dopisov se nadjamo tudi v prihodnje: med drugimi, kakor je znano, nam je dober prijatelj obljubil pisariti s Tersata o ondotni 600letnici; potna naznanila se bodo nadaljevala itd. Prav globoko iz serca zahvalo naznanjamo vsim dosedanjim dopisovavcem in naročnikom, in gorko prosimo, da bi še v prihodnje našemu listu zvesti ostali.

Slednjič voščimo vsim prav vesele praznike, srečno in blago novo leto, in vseskozi Božjo pomoč!

Naročnina znaša:

Za celo leto po pošti	4 gld.	20 kr.
„ pol „ „ „	2 „	20 „
V Ljubljani prejemana za celo leto	3 gld.	60 kr.
„ „ „ pol leta	1 „	80 „
„ „ „ ¼ leta	— „	90 „

Za prinašanje na dom se plača 40 kr. na leto. Posamezne številke po 10 kr. Za spremenjenje napisa med letom 15 kr.

Naročnina se po naj cenejši poti poštnih nakaznic pošilja pod naslovom: „Blaznikova tiskarna v Ljubljani.“

Vredništvo in založništvo.